

ԱՌԵՏԱՔԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐԾՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կր ճրատարակութիւն ամէն երեքշաբթի : Տարեկան գին 4 1/2, վեց ամսուան 2 1/2, մէկտիպէ, կամ խիկ, և հատը 30 փարա (մէդալիք) : Խմբագրութեան և բաժանորդագրութեան վերաբերեալ նամակներ ուղղուելու են առ Մ. Կրիկ, Կ. պոլիս, Ամերիկաց խան :

ՀԱՏՈՐ 32.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ. ՅՈՒԼԻՍ 8. 1879

ԹԻԻ 27

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մեր Հայրը: — Գեղեցիկ խորհուրդ մը: — Կիրակին ինչպէս հաճելի ընելու է տղայոց: — Կամ Սուրբ գիրք կամ անհատականութիւն: — Չարմախի երեւոյթ մը: — Պատանի խորհուրդներ: — Յունաստանի զարգացման: — Չանգակը: Ի Ռուսիոյ: — Մարդուն բուն պէտքը: — Մարմնական պահպանութիւններ: — Առ մեզի ետրամիջ չըլլար: — Քաղաքական լուրեր: — Երևանական և անհատական:

ՄԵՐ ՀԱՅՐԸ

ԱՍՏՈՒՍԾ զրկեց իր Որդին փրկել զաշխարհ մեզից և կործանումէ մինչ աշխարհ թշնամի էր Աստուծոյ: Երբ Որդին Աստուծոյ աշխարհք եկաւ, հրեշտակներն աղաղակեցին, «Մարդոց հըջ հանգիստ»: Երբ աշխարհէս կը մեկնէր Յիսուս, աղաղակեց, «Հայր, Բնութիւնս քոյն քոյն»: Յիսուս ի վարքն այս երկու ծայրերուն, աշխարհք զաշխարհ և աշխարհէս մեկնելուն մէջ, նկարագրեալ է սա խորհրդով. «Պարտեալ բարեւ ընելու»:

Կը պաշտեմ զԱստուծոյ իբրեւ այնպիսի որպիսի յայտնուած է յանձին Բրիտանի:

Այսպիսի Աստուծոյ կարօտ եմ. ճակատագիրը կամ դիպատման օգուտ չունի ինծի:

Այսպիսի Աստուծոյ կարօտ եմ, վստահ իմ խնայարեալ եմ, անճանաչեմ եմ, հարաւ եմ, խիտ և դաժան եմ: Գիշեր և ցորեկ խիղճս կը բռնէ. «Անմարդ եմ, անմարդ եմ, ով Աստուծոյ, ողորմէ ինծի»: Կարօտ եմ Աստուծոյ մը որ կարեկից և երկայնամիտ ըլլայ ինծի: Սրբ, այսպիսի է իմ Աստուծոյս:

Սիրող Աստուծոյ, ամենաբարի Աստուծոյ, Աստուծոյ որ չի խնայեր երբեք մեղաւորին, Աստուծոյ որ ամէն աշխարհող կը փրկէ, Աստուծոյ որ միշտ և անբաժնելի միանգամայն կը զրկէ իր սիրելիներուն, այս է Աստուծոյ զոր ես կը պաշտեմ, և որուն դէմ դուն կը մեղանշես: Այս է Աստուծոյ որուն դառնալ կը հրաւիրեմ դրեղ: Ապաշխարէ ուրեմն, անառակ սրդի, հերիք հակառակեցար Աստուծոյ քաղցրութեանը որ առքեղ, դադրէ անարգ և անարժան և անհնազանդ կերպով վարուելէ այնպիսի Հօր մը դէմ որ քեզի կը սպասէ երկինքը: Կը հրաւիրեմ դրեղ ի ծառայութիւն Աստուծոյ որ մեծ է փառօր, զեղեցիկութեամբ անճաղ, բայց սքանչելի է անհատական երկայնամիտութեամբ և չորհրդաց առաջնութեամբ, և «կը թողու անօրէնութիւնը, յանցանքը և մեղքը»: Այս Աստուծոյ երկմալ կը հրաւիրեմ դրեղ: Անոր անպաւինէ, Անոր հետ ապրէ

հոս: Մեռիք հաւատով առ նա: Եւ դէպ ի նա, և ուրախ եղիք անոր հետ յաւիտեանս յաւիտեանց:

ԳԵՂԵՑԻԿ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԸ

Աղբիւրական ծովուն եզերքը բնակող ձկնորսներու կանայք, որոց ամուսինք կ'երթան նաւակներով հեռուն ձուկ որսալ, սովոր են իրիկուան մօտ իջնել ծովեզրը, և երգել գեղեցիկ երգի մը առաջին մասն որ կանայքի ձայնիւ միայն կրնայ երգուիլ: Այս կանայք երգելէն ետքը այսպէս, ախանջ կը դնեն լսել երգին երկրորդ մասը զոր կ'երգեն անոնց այրերը, մինչ անոնց նաւակները ծովալով կու գան ալեաց վրայ մըլուկով հովէն, որ եւ անոնց ձայները կը բերէ մինչեւ ծովեզրը: Այսպէս, կանայք յամաքը եւ արք ծովին վրայ կ'ուրախանան փոփոխակի: Եթէ մենք ալ ախանջ դնենք, թերեւս լսենք հեռուն, աշխարհիս ցամաք անապատէն երգերու միմեծ, որ յիշեցնէ մեզ թէ կայ երկինք մը որ մեր հայրենիքն է, կամ եթէ մենք երգենք, թերեւ իբրեւ քաղցր նուագ մեր ձայնը հասնի աշխարհիս ծովուն վրայ տառանդներուն ախանջը, որը իբրեւ օտարը և անհայտը հաստատուն բնակիւթեան կը փափարին:

ԿԻՐՍԱԿԻՆ ԻՆՉՊԻՍ ՀԱՃԵԼԻ ԸՆԵԼՈՒ Է ՏՂԱՅՈՑ

Այս խնդրոյն վրայ յաճախ կը խօսուի այն ընտանեաց մէջ որ կիրակին իբրեւ սուրբ օր կը պահուի:

Կըսենք թէ կիրակին հանգստեան օր է, բայց, առաջ, հանգստեան ինչպէս կարելի է մօր մը որ երեք կամ չորս անհանգարտ տղոց հաւաքէն պիտի պտըտի: Ծառ անգամ լսած եմ մայրիքէ. «Կիրակին չարթումն դժուարագոյն օրն է. տղայք այն օրը քան ուրիշ օրեր աւելի աղմուկ և անառակութիւն կ'ընեն»: Բայց այս զարմանք չէ, երկու կամ երեք տղայք բոլոր շաբաթը կը խաղան կամ կը գործեն ըստ հոճոյս, մեծաւ մասամբ բաց աւելի, որ կրնան փողել վաղը լուսնի շին: Բայց երբ կիրակին կու գայ, ամէն բան կը փոխուի: Տղայք չեն կրնար գոչալ կամ փողոց ելլել և խաղալ իրենց ընկերներուն հետ, այլ ամեն մէկ վաղուած մնալով կը պոռան կը կանչեն, և մինչեւ իրիկուն չեն դադարէր անառակութիւն ընելէ: Արդ ինչ է պատճառը: Պարտեալ պէտք չէ: Կըսեն ամենք, «Թող զրօնունս սղայր:

տղան միշտ իր տղայութիւնը պիտի ընէ. երբ կը մեծնայ, ինքնին կը սորվի թէ ինչպէս վարուելու է կիրակի օրը»: Բայց ծառ մը որ մատաղութեան առեւ կը ծռի, մեծնալէն ետքն ալ կը մնայ ծառ: Այսպէս տղայ մը եթէ տղայութեան տառն չի սորվիր կիրակին սուրբ պահել, մեծնալէն ետքն ալ չի յարգեր և չի սիրեր այն օրը: Կիրակին յարգել տալու վրայ այնչափ յայտնի պատուէրներ ունինք Սուրբ գրոց մէջ, որ չենք կրնար անհադ և թող վարուիլ այս մասին մեր տղոց համար: Բայց և այնպէս դիւրին չէ կիրակին հաճելի ընել տղայոց. այս մասին մեծ համբերութիւն և անճնարարութիւն կը պահանջուի ի ծնողաց, Ընդհանրապէս ծնողք կիրակնօրեայ պաշտօնն աւարտելէն ետքը տունը կը պահեն տղայք, և եթէ բաւական մեծ են, կը ստիպեն զանոնք կարգաւ. բայց այս կերպով առիթ կու տան անոնց մանաւանդ առեւ կիրակին, դժկամակիլ երբ այն օրը կու գայ, և ուրախանալ երբ կ'անցնի կիրակին: Կիրակին այսպէս անցունել տալ տղոց աղէկ չէ, և ոչ հաճելի Աստուծոյ:

«Բայց», պիտի ըսուի, «ինչպէս կարելի է տղայք հանգարտ պահել կիրակի օրը, միանգամայն սիրել տալ անոնց այն օրը»:

Նախ սորվեցուր տղոց նկատել կիրակին իբրեւ շաբաթուան աղմուկոյն օրը: Մասնակից ըլլէ զանոնք, եթէ հնար է, շաբաթ օրուան պատրաստութիւններուն, թող փոքր տղայք անգամ հատկան թէ տանք աւելի և մաքրուիլ, ինչպէս նաեւ շաբաթ իրիկունքէ փոխուիլ և պահեալ լալեր հաղնիլը, պատրաստութիւն են Տէրութեան օրուան, որ շաբաթուան աղմուկոյն և պատուական նպաստն օրն է:

Եթէ տղայք փոքր են և կարգաւ չեն դիտեր, անոնց արգելելու չէ կիրակի օր խաղալ. միայն, եթէ հնար է, անոնց խաղերուն մէջ տարբերութիւն ընելու է: Տղայք եւ օր հանգստութեան զուարճանալի խաղեր ըլլան կիրակի օրուան խաղերը: Պէտք է հատկանել անոնց ինչ որ այնպիսի խաղեր միայն վայելուէն կիրակի օրուան, այս կերպով գիշերին կ'ըլլայ անոնց կիրակի օրուան և չար օրերու մէջ առեւ զանազանութիւն ընել: Այսպէս երբ առիթ կը մեծան, կը սկսին կամայ կամայ բոլորովին թողուլ խաղը, և կարգաւ զարգիլ:

Ձանա դոնէ կէս ժամ նստեցնել զանոնք քովդ, և երգէ անոնց հետ. երբ տարեկան տղան ալ թող երգէ մէկտեղ, «Յիսուսի եկ», և, «Յիսուս զիս կը սիրէ», երգերը: Տղոց մէկը քիչ մը բարձր կ'երգէ, միւսը քիչ մը ցած, բայց հոգ չէ. կամայ կամայ կը սորվին ըստ կանոնի և աւելի ախորժակով երգել, եթէ հայրն ամէն կիրակի իրիկուն օգտակար և զուարճալի պատմութիւն մը ըսէ, բոլոր տղայք ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընեն: Այսպիսի պատմութիւններով հայրը կը շահի տղայոց սիրտը, և սիրելի ու փափաքելի կ'ընէ կիրակին անոնց:

Մեծագոյն տղոց որ կարգաւ դիտեն ցուցուր: Սուրբ գիրքն օգտակար և զուարճալի պատմութիւններ, եթէ Սուրբ գրոց տեղեակ ես, դիւրաւ եւ շատով կրնաս այսպիսի պատմութիւններ գտնել: Այս աշխատութեամբ կը գտնես Սուրբ գիրքին մէջ նաեւ քեզի համար շատ միտմարական և քաջալերիչ խօսքեր, որ օգտակար կ'ըլլան քեզ շաբաթուան միւս օրերուն մէջ:

Յորդորէ տղայք շաբաթը դոնէ համար մը բերնուց սորվիլ Սուրբ գիրքն, և փորքիներուն համար կարճ համարներ ընտրէ, եթէ այս համարներն անոնց հետ մէկտեղ կը սորվին, տղաք անտարակոյս աւելի կը յորդորուին և կը քաջալերուին:

Տղայոց Աւետարանը մեծ օգնութիւն պիտի ըլլայ քեզի կիրակի օրուան համար: Վերջապէս հայրը և մայրը միանգամայն ջանալու են զուարթութեամբ և համբերութեամբ կիրակին հաճելի օր մը ընել տղայոց. բայց չեն կրնար ընել զայս իրենց զօրութեամբ, այլ ինչքեւ եւ զօրութեան և իմաստութիւն անկէ որ կը սիրէր փոքր տղայք, և որ առաւ զանոնք գիրքը և օրհնեց:

ԿԱՍՍՈՒՐԳ ԳԻՐԻԿ ԿԱՍՍԱՆՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ

Դարձեալ մարդս ունի յարմարութիւն աւելի բարձր կենօք ապրելու քան զոր կ'ապրի այս աշխարհիս փայլ: Մարդս ունի ստատիկ փափաք այնպիսի կենաց: Հարկէ դ Մարդինոյ կ'ըսէ. «Չեմ կարծեր թէ այս փափաքն ընդհանուր եւ այնպէս սաստիկ է»: Բայց այսու կը ցուցնէ թէ մեծ տաղանդ ունի տարակուսելու: Չկայ բնական աղբուր մը ի մարդն աւելի ընդհանուր եւ աւելի զորաւոր քան երկինքն ի մահուանէ, եւ փափաքն սպորտելու եթէ մարդս կորստաւելու կամ օջհանալու համար անհաշտեալ ըլլար, ինչն համար

պիտի ունենար այն բնածին զգացումը : Ինչո՞ւ համար ստեղծուած պիտի ըլլար այնպիսի բնական բերամար զոր երբէք պիտի չլրնայ հաճեցնել : Մարդուս կարողութիւնները յարմար կ'ընեն զմարդ այնպիսի բարձր կենաց : Հաւանականապէս հանձարեղ տղայոց մեծագոյն մասը կը մեռնի ի մանկութեան : Անոնց ժիր միտքը համեմատ չէ անոնց տկար մարմնոյն, ուստի եւ շուտով կը վերցնէ զանոնք աշխարհէս : Չկայ ուրիշ աշխարհք մը ուր այս արդարաւոր բողբոջները ծաղկին : Եթէ չկայ, առ ինչեւն այն նշանները եւ ի չափ հասնողներէն շատ քիչեր զարգանալու առիթ կ'ունենան, վասն զի բարբարոս երկիր կամ ժամանակ կը ծնանին, եւ կամ կը ստիպուին իրենց բոլոր զօրութիւնը տալ օրուան հացն հայթայթելու, եւ կամ կանուխ կ'իյնան մոլութեանց մէջ զեղծ ընկերներու թեւադրութեամբ, եւ այնպէս կը խափանուի անոնց զարգացումը : Ո՞վ գիտէ որչափ հազար միտքեր մարած են, մինչ կրնային ըլլալ մէյմէկ Պղատոն կամ Շէյքսպիր :

Նաեւ այն անձինք որ յաջողութիւն գտած են ինչպէս կապուած եւ կաշկանդուած են : Անոնց միտքերը կապուած են մարմնոյ մը որ շուտով կը ծանրանայ մտաւոր աշխատութեամբ, եւ կ'ընկճի, մինչ միտքն այնինչ պատրաստուած էր իր լաւագոյն գործը կատարելու սկսիլ : Մարդոց միմիայն բնակարանը երկիրն է, բայց եւ այնպէս անոր զարմանալեաց անգամ հազիւ մէկ տասներորդը ստիպելու ժամանակ կ'ունենան մարդկի իսկ բարոյական կրթութեան աւելի քիչ նպաստաւոր են մարդոց պարագաները : Մարդիկ ունին ապականեալ միտքներ, եւ ապականեալ մարդոց ընկեր են : Արդարեւ երբեմն աւելի մաքուր վարուց նշոյններ կը ցուցնեն, եւ կը զգան թէ այնպիսի վարք միայն կը վայել իրենց, բայց եւ այնպէս կը թուի թէ իրենց այժմու կարողութեան վեր է այնպիսի կեանք մը վարել :

Ձին չունի ոչ գաղափար եւ ոչ յարմարութիւն աւելի բարձր վիճակ մը ստանալու քան զոր կը վայելէ հոս : Երբ ձին կը ծերանայ եւ կը մեռնի, բան մը չի կորսուիր, քանզի անոր մարմնոյն բոլոր նիւթը կը մնայ, մտնելու համար ժամանակաւ ուրիշ անասնոց մարմններ : Բայց ոչ այսպէս է մարդ : Մարդ կը զգայ թէ հարկաւոր է իրեն բան մը որով հաճեցնէ իր հոգւոյն փափաքը, եւ չի գտներ երբէք : Մեծ ցանկութեամբ ետեւէ կ'ըլլայ հարստութեան, զխտութեան եւ համբաւոյ, բայց երբ կը ստանայ ասոնք, կը տեսնէ թէ այն բաներն այնպէս են իրեն համար, ինչպէս է պատու մը հացն անօթի մարդու մը համար, եւ թէ կ'աւելցնեն մանաւանդ քան թէ կը յազեցնեն իր հոգւոյն փափաքը : Երկրաւոր զխտութեան բարձրագոյն աստիճանն անգամ փափաքել կու տայ անոր թեւեր ունենալ թռչելու համար ուրիշ աշխարհներ եւ նոր զարմանալիք ստիպելու : Երկրի միայն գեղեցիկագոյն տեղը կու տայ մարդուս բաղձալ անհամեմատ առաւելութեամբ զուարճալի զբախտի մը : Մարդկային քաղցրագոյն բարեկամութիւնը կը լեցունէ զմարդ տենչանք ընկերութեան աւելի մաքուր եւ աւելի անքիւ հոգւոյ : Եթէ մարդ կը զգայ թէ մեղաւոր է, եւ գտնէ ըստ մասին կը յաջողի մեղքէ մաքրուիլ, աւելի ամբիժ եւ անարատ սրբութեան հասնելու կը փափաքի :

Եթէ հրեշտակ մը դար ստոյգ նշաններով թէ սրտագամաւոր է Աստուծոյ կողմէն, եւ ձրի արտօնադրներ տար մարդոց ըսելով թէ, ով որ այն արտօնադրէն կ'առնէ, իրաւունք կ'ունենայ յաւիտեան սուրբ եւ երջանիկ կեանք մը վարելու, որչափ մարդիկ ջերմ փափաքով պիտի առնուին այն արտօնադրէն ըսելով. « Հիմա կը հասկընանք թէ ինչու համար ստեղծուած

ենք, մեր գոյութեան խորին առեղծուածն ահա լուծուեցաւ : »

Այսպէս ցուցաբերելով մարդու ի բնէ կարօտ է Աստուծոյ մը սիրելու եւ պաշտելու համար զնա, եւ ազնուագոյն հանգեցնալ կեանքի մը ուր գտնէ զբաղմունք եւ վայելիւնք որոց ընդունակ է : Սուրբ գիրք այս երկուքն ալ կը յայտնէ, իսկ անհաւատութիւնն ամենեւին բան մը չի կրնար ըսել մեզի այն բաներուն վրայ : Անհաւատներէն ոմանք արգարեւ կը հաւատան Աստուծոյ, բայց այնպիսի Աստուծոյ մը որ այնպէս անկարող կամ անկարող է, որ ինքզինք չի յայտնէ իր արարածներուն : Իսկ հանդերձեալ կենաց վրայ անհաւատութիւնը, ինչպէս նախընթաց յօդուածին մէջ տեսանք, տեղեկութիւն ամենեւին չունի :

ՋԱՐԳԱՆԱԼԻ ԵՐԵՒՈՅԹ ՄԸ

Անգղիական լրագրէ մը կ'առնունք հետեւեալ յօդուածը նշանաւոր երեւոյթի մը վրայ որ տեսնուած է երկինքը :

Աստղ մը երեւցաւ առաջին անգամ վերջին նոյեմբերի 24 ին : Այս աստղն այնպէս մեծ էր, որ եթէ իւր այժմու պայծառութիւնը ունեցած ըլլար առաջ, աստղագէտք շատոնց տեսած պիտի ըլլային զայն : Աստղագէտք աստղերը կը բաժնեն, ունեց մեծութեանը համեմատ որով կը տեսնուին մեծ, այլեւայլ դաս կամ աստիճան : Մեծագոյն աստղք կը կոչուին առաջին աստիճանի աստղեր, քան զսոսա փոքրագոյնք՝ երկրորդ աստիճանի, եւ որ ի կարգին Աստղագէտք իրենց գիտականութեամբ երկինք ամէն մասը միշտ եւ մեծ զգուշութեամբ գնահատելու համար 324,000 աստղ, կամ իբր հարկաւորակ աւելի քան աչօք տեսնուածները, եւ այս նոր աստղը այն 324,000 աստղաց թիւէն է : Կարելի չէ որ աստղագէտք գտած կամ տեսած չըլլան բոլոր աստղերը մինչեւ ութերորդ կամ իններորդ աստիճան, ուստի այս նոր աստղը, որոյ մեծութիւնը երրորդ աստիճանի է, չէր կրնար անձանթ մնալ ցարդ, եթէ յառաջագոյն եւս ունէր իր այժմու մեծութիւնը կամ պայծառութիւնը : Ապա կը հետեւի թէ այս աստղը կամ բոլորովին նոր է, այսինքն նորոգ ստեղծուած, եւ կամ հին աստղ է, բայց նոր սկսած է իր այժմու պայծառութեամբ ծաղիլ : Աստղագէտք կ'ընդունին այս վերջին ենթադրութիւնն իբրեւ հմարտ : Որովհետեւ այս այսպէս է, աստղագէտք կը համարին թէ այս նոր աստղն, անցեալ նոյեմբերէ հետէ, սկսած է 700 կամ 800 անգամ աւելի պայծառութեամբ ծաղիլ քան զոր յառաջ կը ծաղկէր : Այս աւելի պայծառութիւնն անտի յառաջ կու գայ, որ, մեզի անձանթ պատճառներու ազդեցութեամբ, անոր ջերմութիւնը 700 կամ 800 անգամ աւելցած է : Ասոր նման երեք երեւոյթ ընծայուած է անցեալ դարերու մէջ . մին Հիպպարքոս անուն Յայն աստղագէտի ժամանակ, Բ. դարուն նախ քան զՔրիստոս, մ.թ. 1572 ին, եւ երրորդը՝ այն աստղը զոր տեսաւ Քեպլէր ժ. Գարուն : Այս աստղք յանկարծ ծաղկելով դերի վերայ եղան պայծառութեամբ քան զայլ հաստատուն աստղեր : Էին արդարեւ այնպէս պայծառ որ ի տունընեան անգամ կը տեսնուէին : Բայց ընդհուպ կորուսին իրենց պայծառութիւնը, եւ յետ 16 ամսոց անհետ եղան իսպառ : Այն ատեն այս աստղք կը կոչուէին Նոր աստղք, եւ երբ աներեւոյթ եղան յետ սակաւ ժամանակի, սկսան կոչուիլ Առօրեան աստղ կամ անցաւոր աստղք : 1866 ի մայիսին ուրիշ շատ պայծառ աստղ մը երեւցաւ, բայց աստղագէտք կարող եղան իրենց նախկին ձեռք զննութեանց օգնութեամբ ճանչնալ թէ այն աստղն առաջ ալ տեսնուած էր, միայն անոր պայծառութիւնը

շատ աւելցած էր : Աստղագէտք կարող եղան նաեւ, արդի գիտականման գործւոյ մը միջոցաւ որ Բէթելզեօք կը կոչուի, հասկնալ այն աստղ պայծառութեան աւելնալուն պատճառը : Յիշեալ գործեաւ աստղագէտք կը լուծեն ըստ որ երկնային մարմիններէն կու գայ, եւ այն ըստ բազմաթիւ գոյներէն կրնան որոշուիլ մինչեւ աստիճան մը, թէ երկնային մարմնոց մէջ վառեալ նիւթերն ինչ են : Արդ, յիշեալ գործեաւ աստղագէտք ճանչցան թէ ջրածին կազը որ կը պատէր աստղը՝ չէր, ինչպէս առհասարակ է, ցրտագոյն քան բուն աստղին մէջ վառող նիւթերը, այլ եղած էր աւելի տաք եւ սկսած էր վառիլ :

Նոյնը պատահած էր անցեալ նոյեմբերի մէջ երեւցող աստղը : Ջրածին կազը, որ կը պատէ աստղը եւ ընդհանրապէս կը մեղմացնէ անոր ջերմութիւնը, բռնկած էր, ուստի եւ անոր ջերմութիւնը հարկերներով անգամ աւելցած էր : Ամէն խեղացի աստղագէտ աղէկ նկատելու է այս դէպքը : Նոյն տարեք, որոց բոլորումս այս աստղ ջերմութիւնն այնպէս զարմանալի կերպով աճեցաւ, կան նաեւ մեր արեգական բոլորութիւնը : Դիտողութեան արժանի է որ նաեւ մեր արեգակը պատող տարեք երբեմն աւելի տաք կ'ըլլան քան բուն խի արեգակը, բայց բարեբախտութեամբ ջերմութեան այս աճումն արեգակն իրաւ տեղական է միայն եւ կարճատեւ : Ըստ գիտողութեան Անգլիոյ եւ Սկոտլանդ արեւուն աստղագիտաց, տարի կայ որ երկիրն աւելի ջերմութիւն կ'ընդունի արտաքուստ քան ուրիշ տարիներ : Ուստի սա խնդիրը կը ծագի թէ արեգքը ապագային մէջ չի կրնար նաեւ մեր արեգական պատահիլ ինչ որ պատահեցաւ վերջինչալ աստղագէտք : Եթէ պատահի, ճշդիւ պիտի կատարուի Սուրբ գիրքին խօսքը թէ, « Ան ատենը երկինքը աստիկ շատաչափով պիտի անցնի, ու տարեքները բռնկած պիտի լուծուին, երկիրն ալ ու ինչ գործեր որ անոր մէջ կը գտնուին՝ պիտի այրուին : » Եթէ մեր արեգական ջերմութիւնը սաստկանայ այնպէս ինչպէս սաստկացաւ անցեալ նոյեմբերին երեւցող աստղ ջերմութիւնը, երկիրն եւ միւս մոլորակները կրնան խոյն սպառիլ :

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ

Առաքինի աւելորն կը նմանի անուշահոտ ծաղիկ որ թառամած ժամանակ իսկ անուշ հոտ կը բուրէ :

Ինչպէս որ կողմնացոյցի ուղքը ամէն ատեն գէպ ի հիւսիս կը նայի, նոյնպէս եւ անդրդուելի հաւատք ունեցող Քրիստոնեայն ամէն դարձուածքի մէջ Քրիստոսի կ'ուղղէ իր հոյեցումքը :

Մարդուս գործունէութեան մէջ տեսնուած Քրիստոնէական աշխատութիւնք Քրիստոնեայ անունը կրողներուն ճշգրիտ ջերմաչափն են եւ անոնց կենցաղավարութեան եղանակը կը ցուցնեն :

Այն պերճաբան քարոզիչը որ ուրիշներուն ուսուցած ժամանակը իր անձին չի ստիպեցներ, կը նմանի յեսանաքարի որ զանակներ եւ ուրիշ բաներ կը սրէ, իսկ ինքզինք կը մաշեցնէ :

Գովելի հաստատաւորութիւնը փոփոխաւորութեան քով կեցած է, ոչ անկէ կը մեկնի, եւ ոչ անոր հետ կը խառնուի :

Օտարէն անմեղին վրայ ձգուած ամբաստանութեան կեղծութիւնը մաքուր ջուրի մէջ ձգուած ցեխի կտորին կը նմանի որ ջուրին մէջ ձգուած ատենը զայն կը պղտորէ, սակայն քիչ մը ետքը յատակը կը խորասուզի :

Հալածանքն այնպիսի եղանակ մըն է, որ կը սառեցնէ թոյլ Քրիստոնեայն, բայց ճշմարիտ Քրիստոնէին բարի պտուղները կը հասունցնէ :

Վ. Ա. ԲԱԴԻԿԱՆ

Մուշ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

Բաց Աթէնքէն Յունաստանի գաւառներուն եւ կղզիներուն մէջ կան 15 բարձրագոյն վարժարանք 2,500 աշակերտք, 40 վարժարանք հին Յունարեւի ուսման 7,640 աշակերտք, իբր 1,000 հասարակ դպրոցք տղայոց 64,000 աշակերտք, իբր 140 հասարակ դպրոցք տղջկանց 12,000 աշակերտք, եւ իբր 500 մասնաւոր դպրոցներ 5,000 աշակերտք :

Բոլոր Յունաստան, ամէն տեսակ դպրոցներու մէջ, կան իբր 95,000 աշակերտք, մանչ եւ աղջիկ, այսինքն Յունաստանի բոլոր ժողովրդեան իբր մէկ եօթներորդը դպրոց կը յաճախէ :

ՋԱՆԳԱԿԻ Ի ԲՈՒՍԻՍ

Բուսիոյ մէջ մանաւանդ փոյթ տարուած է զանգակի քան ուրիշ երկրներու Գէթ 500 տարի առաջ զանգակ ձուլել հոն մեծ արուեստ էր : Բուսաստանի զանգակներն քաղցրահնչիւն են, վասն զի Բուսը շատ արծաթ եւ ոսկի կը խառնեն : Աշխարհիս վրայ մեծագոյն զանգակը Մոսկուա է : Այս զանգակին ծանրութիւնն է 160,000 քաշ, եւ թանձրագոյն մասին հաստութիւնն է երկու ոտք : Իվան կոչուած աշտարակին մօտ է այս զանգակին տեղը, Մոսկուայի մեծ բերդին եւ պալատին մէջ որ Քրէմլին կը կոչուի, Նոյն զանգակատան մէջ կան երեսուն եւ չորս զանգակներ : Այս զանգակներուն երկուքը զուտ արծաթէն են :

ՄԱՐԿՈՒՆ ԲՈՒՆ ՊԵՏԳԸ

Ճանապարհորդ մը կորուսանելով ճամբան ինկաւ անպարտ մը : Գրեթէ նըղեալ անօթութեանէ եւ ծարաւէ, նստաւ արմաւենոյ մը հովանոյն տակ, զով աղբեր մը մօտ : Հոն ոչ շատ հեռու աղբերէն փոքր պարկ մը տեսաւ գետնին : « Փառք Աստուծոյ, » ըսաւ մարդը, վերցունելով պարկը գտնէն, « Թերեւս այս պարկին մէջ խորովեալ ցորեն կայ որ կրնայ յագեցնել քաղցս : » Ուրախութեամբ բացաւ պարկը եւ գտնեց, « Աւաղ, մարդարիտ են : »

ՄԱՐԿԱՅԻՆ ՊԱՆԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Աւետիքի 26 Խոյն շարժանքի մէջ)

Բայց բնական պահանջութեանց եւ տեղեկութիւններու համար փոխարինութեանց մէջ լաւագոյնը յատուկ սէրն է : Տճեւ եւ տկարամիտ տղու մը մայրը քանի հաստ ալ անարատ եւ վայելչագէմ տղաք ունենայ, իւր յատուկ սէրը այն պահանջով տղուն վրայ կը կեդրոնացնէ : Կրնայ ըլլալ որ նա իր տկարամիտութեանը պատճառաւ անոր սիրոյն յարգը չճանչնայ, բայց այդ բանը ազդեցութիւն չընէր մօրը վրայ : Մօրը սիրաւ գեւ կը զեղու զաւկին սիրով, ամենէն ընտիր պատառը, ամենէն փափուկ բարձր անոր կը պահէ : Եթէ հիւանդանայ բունը կը ծախէ զանի դարմանելու : Այնպիսի սէր է այն որ ոչ ոսկով կը գնուի, եւ ոչ գեղեցիկութիւն կամ բնական ձիւք կրնայ անոր մօրը կուրծքին մէջ այնպիսի սէր մը արթնցնել : Նոյնպէս հասկցիր նաեւ բոլոր ուրիշ պահանջութեանց համար : Ան վայրկեանն որ մայր մը զաւկին վրայ այնպիսի պահանջութիւն մը կը տեսնէ եւ կը զգայ թէ անոր համար աշխարհ պիտի անարգէ այն տղան, նոյն վայրկեան յատուկ սիրով մը իւր բազկացը մէջ կը սեղմէ իբր թէ Աստուծոյ պաշտօն ընդունած ըլլար, իրօք ալ ընդունած է, աշխարհի զանալու

սիրոյն տեղը ինք իր յատուկ սիրովը
լեցնելու :

Ընդհանրութեան դալով, այս կերպ
փոխարինութիւնները պայմաններու վրայ
կայացած են. եւ եթէ մէկը անձնական
պահպանութեանցը համար փոխարինու-
թիւն ընդունել կը բաղձայ, այս պայ-
մանները ընդունելու կամ հայթայթելու է-
լորտ Պայրընի պէս սրտի եւ բարձր վիճակի
տէր անձ մը ստատիկ պիտի բարկանար,
եթէ մէկը իւր դժբախտութեանը վրայ
ցաւակցութիւն յայտնէր Պայրըն չէր ող-
որ մէկը զանի դժբախտութեան տեղ զնէր,
ինչպէս իրօք էր. ոտքը կապեց եւ սա-
տիկ ցաւի համբերեց քան թէ դժբախտ
մէկը ուզէց երեւնալ : Արդարեւ թէ անոր
համար, եւ թէ անոր հոգին կրող ցաւալի
դժբախտներու համար, աշխարհի ցու-
ցուցած համակրութեանը եւ ցաւակցու-
թեանը մէջ փոխարինութիւն չկայ, բայց
անոնք որ իրենց կեանքը բոլոր պայման-
ներովը, խոնարհամտութեամբ եւ զուարթ
սրտով կ'ընդունին, աշխարհի սիրոյն ու
համակրութեանը մէջ առատ փոխարի-
նութիւն կը գտնեն : Արդարեւ տկարու-
թեան, ճախորդութեան կամ այլ ինչ
դժբախտութեան մէջ գոհ ու զուարթ
հոգի ունեցողը, ինչպէս ճրագ մը բո-
լորտիքի առարկաները կը լուսաւորէ,
այնպէս ստուգիւ աշխարհի սէրը իրեն
կը քաշէ : Կը ճանչնամ մարդիկ ու կանայք
սրժախտութեան մէջ զուարթ հոգի եւ
բարոյական քաջութիւն ունենալով, եւ
իրենց անձնական պատիւը չխորանցնելով
ոչ միայն քանի մը դրացիներու, այլ եւ
ամբողջ քաղաքացուց սիրելի եղած էին :
Նոյնպէս ուրիշներ կը ճանչնամ որ իրենց
բաժնին սիրով յանձնառու չըլլալով,
այլ միշտ գանգատելով եւ նախանձելով,
պիտեան ստեղծ եղած էին :

Մարմնական կազմութեան մէջ զը-
բախտ եղողներուն կամ զիրենք դժբախտ
համարողներուն թիւը մեր կարծածէն շատ
աւելի է : Այս յօդուածը կարգաւորուե-
րուն թերեւս կէսը իրենց հոգեւոր բնակա-
րանքը ըլլալու սահմանուած « տաճարէն »
(մարմինէն) գոհ չեն : Այս ինչ մարդը
կ'ուզէ որ քիչ մը աւելի երկայն ըլլար,
այն ինչ կ'ընէ կ'ուզէ որ քիչ մը աւելի
մանր ըլլար : Ոմն իր դէմքին չի հաւնիր,
ուրիշ մը իր գոյնին մէջ թերութիւն կը
գտնէ : Մէկուն քիթը մեծ է, միւրինը՝
պոյտիկ : Այսպէս խրաքանչիւր օք իւր
կազմութեանը քննադատելու կ'ընէ, երբ
կազմութեամբ եւ դէմքով կատարելագոյն
անարատ մարդ մը կամ կին մը կը զը-
նենք, ընդհանրապէս կը տեսնենք որ յի-
մար է : Բնաւ չեմ յիշեր շատ գեղեցիկ
մարդ մը կամ կին մը որ սիրամարդի պէս
ուռայն եւ ծանծաղամիտ չէր : Տարիքը
առած գեղեցիկ կին մը տեսայ որ շատ
փայլուն հագուած էր եւ շատ գեղեցիկ
էր. այնչափ գեղեցիկ էր որ անգամ մը
անոր նայողը անշուշտ պիտի դառնար
մէյմալ նայելու : Բայց հինգ վայրկեան
անոր քովը կենալ բաւական եղաւ ինծի
անկէ զգուշուլ, քանզի տեսայ անոր գե-
ղեցկութեան եւ հրապուրանաց ազդեցու-
թիւնը : Երես երեք անգամ պէս ուռայն
եւ հպարտ էր : Կ'երեւի թէ երբ բնու-
թիւնը մարդկային էակները կը շինէր,
խմորը միշտ քիչ մը պակաս եկած է. երբ
մարմինը եւ դէմքը կատարեալ եղած է,
ուզեղը պակասաւոր մնացած է. երբ
ուզեղը կատարեալ չի ունեւած է, մարմինը
պակասաւոր մնացած է :

Այս դժգոհներուն բազմութիւնը ընդ-
հանրապէս կերպ մը կը գտնեն զիրենք
համազելու թէ ուրիշներուն չափ գեղեցիկ
են : Գեղեցիկ համարուած մասնաւոր բան
մը կը մեծցունեն եւ կ'երեւակային թէ
բոլոր միւս պակասութիւնները կը ծածկէ
այս բանը : Այսու ամենայնիւ անանկներ
կան որ աս ալ բնաւ չեն կրնար ընել, եւ

անանկներուն համար աննկարագրելի ցաւ
կը զգամ : Տեղեւ մարդու մը վրայ ցաւակ-
ցելու հարկ չեմ տեսներ. վստէ զի գե-
անանկ տգեղ մարդ չտեսայ, որ եթէ
անխելք եւ չարասիրտ չէ, խելացի եւ
գեղեցիկ կին մը անոր հետ ամուսնաւոր
մերժէ : Բայց անպատիւ կերպով տգեղ
քոյրերուն գործը գէշ է : Կան կանայք որ
զիտեն թէ ընտելութիւնը իրենց մարմնայն
մարդոց սիրտը գրաւելու բան մը պար-
գեւած չէ. երեսով գեղեցիկ չեն. իրենց
կազմութիւնը ճեւաւոր չէ. քաղաքածքը
հաճելի չէ, եւ անոնց մտաւորական կա-
րողութիւնը եւ ձիրքերը ինչ որ ըլլան,
մէկուն սիրոյն աւարկան չեն : Տարակցս
չունիմ թէ այսպիսի կանանց փոխարի-
նութիւն սահմանուած է, բայց անոնցմէ
շատերը չեն ջանար գտնել զայն : Անոնցմէ
շատերը կը զգան թէ կենաց քաղցրագոյն
համակրութիւնները իրենց համար չեն,
եւ թէ սիրով լեցուն աշխարհ մը կայ,
բայց անոր դռները յաւիտեանս իրենց
դէմ գոց պիտի մնան : Շատ ծանր է
կինան զգալ թէ մարդոց հաճելի մարմնայն
տէր չէ : Մարդէն աւելի ծանր կու գայ
չինկան, եւ եթէ հարկ ըլլար, պատճառը
ինչ ըլլալը կ'ըսէի, քանզի ասոր մէջ
ծրար մը մեծ հետաքրքրութիւն արթն-
ցնող փիլիսոփայութիւն կայ, բայց իրո-
ղութիւնը միայն պատմելով կը բաւական
նանամ ձգելով ընթերցողաց որ ըստ կա-
րողութեան իրենք խորհին :

Սրբ եթէ տգեղ կին մը իր փիճակին
վրայ խորհելով սիրտը դառնացնէ եւ
վճատի, սկսի քանգատել եւ մարդատեսաց
ըլլալ, եթէ գեղեցիկ ըլլար որչափ պիտի
հաւնուէր, հիմա նոյնչափ ատելի պիտի
ըլլայ : Եթէ յօժարակամ սրտով իրեն
սահմանուած բաժնին յանձնառու ըլլայ,
զուարթ եւ երջանիկ ըլլալ միտքը դնէ, եւ
ընկերութեան մէջ ամենուն հաճելի ըլլալ
որոշէ, զանի սիրող եւ վրան համակրու-
թիւն ունեցողներուն խումբը ամէն կողմէն
պիտի պաշարէ զանի եւ այնպիսին պիտի
տեսնէ թէ ընդհանրութեան աւելի հաճե-
լի եղած է հիմա, քան թէ կրնար ըլլալ
եթէ գեղեցիկ եղած ըլլար : Կին մը որ իւր
սեռին նախանձին բոլորովին գերծէ՝ ար-
տաքը կարգի բարեբախտ մէկը կը հո-
մարուի, եւ եթէ տգեղութիւնն է ասոր
պատճառը, շնորհակալ ըլլալու է տգեղ
ըլլալուն համար :

Տեղեւ կին մը որ դէմքին տգեղութիւնը
եւ մարմնայն պակասաւորութիւնը բանի
տեղ չընելով, միտքն ու կենցաղավարու-
թիւնը կը մշակէ ու կը բարեօքէ, եւ
գեղեցիկ երեւնալու ունայն ջանքերը մէկ-
դի կը դնէ, եւ կենաց բոլոր առընչու-
թեանց մէջ ճշմարիտ եւ մաքուր սիրտ մը
ունենալով յայտնէ, այնչափ բարեկամներ
պիտի ունենայ, որ էրկի մը չունենալուն
փոխարէն պիտի վարձատրեն զանի :
Բարեկամութիւնը իր առարկային դէմքին
որովհետեւ բանի տեղ չընէր :

Մարդու կեանքը թանկագին ընծայ
է, եւ պէտք չէ որ անարժէք բանի մը
տեղ դրուի : Մարդ մը եթէ թողու պար-
տէզ մը որ խոտերով եւ տատակով լե-
նայ, որովհետեւ հոն բնականին վարդ չը
բուսիր, շատ յիմարութիւն ըրած կ'ըլլայ :
Քանի որ գիտէ թէ առատ ցորեն տալու
համար միայն փոքր ինչ մշակութեան
կարօտ էր պարտէզը : Բայց թող բնաւ
չհասկցուի թէ մարդու ֆիզիկական հա-
ւասարակշիւութեանը եւ վայրկեայութեան-
թեանը վրայ յարգ դնող մը չեմ : Ասոնք
Աստուծոյ պարգեւաւ ընծաներ են, եւ
շատ բարի են. այսու ամենայնիւ գեղեցիկ
դէմքն եւ գեղեցիկ դէմքին արթնցուցած
զնայլութիւն յոյժ լաւագոյն բաներ կան
աշխարհիս մէջ : Որչափ պարիները կը
դառնան, առաւել քան զառաւել կը հա-
մալուի սա ճշմարտութեանը թէ, սէրն է
այս աշխարհիս մէջ մարդու համար շտե-

մարդուած լաւագոյն բանը. ոչ թէ
մասնաւոր տեսակ մը սէր, այլ ըսել կ'ու-
զեմ իրարու բարձին հաւանութիւն ցու-
ցանելով, համակրութիւն յայտնելով եւ
երկու ճշմարիտ սրտերու անձնաւորու-
թեամբ արտայայտուած սէրը :

Հարկ չէ որ աս սէրը մեծ եւ երեւելի հա-
մարուածներէն ցուցուի որ յարգ ունենայ,
բաւական է որ անկեղծ է, այս է սրտին
բոլոր ուզածը. նա չեղէր անոր բղձած
ակը քննադատել : Աս անարատ անկեղծ
սիրոյ ազբիւրէն աշխարհիս դժբախտ-
ները մասնաւոր արտոնութիւն կը վայե-
լեն խմելու, միայն թէ իրենց համար
սահմանուած վիճակը զուարթութեամբ
ընդունին, եւ ամէն ինչ որ իրենց մէջ
բարի է՝ ազատաբար ու լիւսի զօրծելու
թոյլտուութիւն տան, որպէս զի նախախ-
նամութիւնը զանոնք ինչ ընկերութեան
մէջ որ դրած է, այն ընկերութեան սէրը
եւեղը վայելեն :

Ամբիկիկ անուանի ճանապարհորդը,
Տօք. Լիվինկսթըն ըսած է թէ առիւծին
թաթովը ուսին ընդունած հարուածը
այնչափ ուժգին էր որ բաղուկը ջախջա-
խեց, բայց վախը բոլորովին անկէ ջնջեց :
Լիվինկսթըն սա խորհրդածութիւնը
կ'ընէ. « Կարելի է » կ'ըսէ, « նախախնա-
մութիւնը իւր գթութեամբ այնպէս
անորոշած է որ բոլոր գիշատիչ գազան-
ները անանկ կարողութիւն մը ունենան
որ իրենց կեր ընելու համար սպաննած
կենդանիներուն վրայէն մահուան վախը
ջնջեն » : Բայց ես չեմ հաւատար թէ միայն
գիշատիչ գազաններուն շնորհած է այս
կարողութիւնը, այլ թէ մեր մարմին-
ներուն վրայ յարձակող ճախորդութիւն-
ներն ալ, ինչ տեսակ եւ ինչ ատեն ալ
գտն, իրենց հետ անանկ բան մը կը բերեն
որ հարուածին կամ ճախորդութեան ազ-
դեցութիւնը կը թեթեւցնէ կամ ցաւը
կը պակսեցնէ : Եթէ մենք ճանչնանք,
իւրաքանչիւր անձի հոգեւոր մէջ խաղող
զգացում մը կայ թէ, առիւծին թաթը
որչափ ուժգին հարուած մը իջեցնէ հոգեւոր
բնակարանը եղող մարմնայն, հոգին անվի-
րաւորելի է, եւ թէ մարմնայն վիճակը
ինչ որ ըլլայ, հոգեւոր չի կրնար փնտել :

Ճիշդագոյն կամ մարմնական ճախոր-
դութիւնները կամ աղէտները բնաւ զո-
րութիւն չունին մարդու եւ կնոջ բարձ-
րագոյն վիճակին էական եղած հո-
գին մարել, բայց առիթ կ'ըլլան հոգ-
ւայն իւր բնակարանը եղող մարմնայն վի-
ճակին համաձայնելու : Սրունքը չորացած
տղուն հոգին համաձայնելով անոր մարմ-
նայն վիճակին, ճախորդութեան դառն
յիշատակը անկէ կը վերցնէ : Յոյժ հա-
ճելի բան է բոլոր տգեղ եւ կաղ եղ-
բայրներուն եւ քոյրերուն խնայել թէ
ամէն պատճառ ունինք հաւատարու որ,
երկինքի մէջ սրունքը չորացած, ոտքը
ծռած տգեղ եւ աճեւ, կոյր կամ համր
հոգի չկայ եւ թէ աս պակասաւոր մար-
միններէն անարատ կատարելութիւն եւ
հրեշտակային գեղեցկութիւն ունեցող հո-
գիներ պիտի ելլեն, մարմնաւոր բնակա-
րաններուն պակասութեամբ եւ ճախոր-
դութեամբ սրբուած եւ ճոխացած :

Տ. Կ. ՀՈՂԱՆԳ
(Անգղիական Թարգմանաց)
ԱԼԵԿՍԱՆ ԱՍՆԱՌԻԲՈՒՆ

« ԱՏ ՄԵՁԻ ԵՍՐԱՄԻՇ ՉԸԼԱՐ »

Մեր այս ծաղու արժանի վերնագիրը
կարգաւոր թերեւս խնդան ընթերցողներ,
բայց մեք զայս հրատարակութեան ար-
ժանի սեպելով վերնագրին ինչ առթիւ
ըսուի թէ գիր հանել փութացին :

Մէկ երկու ամիս առաջ տեղւոյս Լու-
սաւորչական երկամասորէնէն ոմանք
իրենց նորակազմ ընկերութեան վերայ
խորհրդակցելու համար մասնաւոր տոմ-
սով գիւս մի քանի ընկերօքս իրենց ժողո-

վոյ առաջին նիստին հրաւիրեցին : Յիշ-
եալ երկամասորաց այս խնդիրն սիրով
ընդունեցին, եւ մի քանի ընկերօք գացի
Մայր եկեղեցւոյ դպրոցն, ուր հաւաքեալ
էին ընկերութեան անդամք : Մեզ առա-
ջարկուեցաւ նորակազմ ընկերութեան
օգտակար քանի մը խօսք խօսիլ : Երբ
առաջարկեցինք երկամասորաց թէ ընկե-
րութիւնն անխափա ըլլալու համար Սուրբ
գրոց հիման վրայ հաստատուելու է,
« Աս մեզի ետրամիշ չըլլար » ցաւալի պո-
տախտանը ընդունեցինք : Ասոր վրայ պա-
հիկ մը լռեցինք, ու ապա ցաւ ի սիրտ
դարձանք մեր տեղերը : Մի երկու շաբաթ
ետեք վերստին հրաւիրուեցանք, եւ մի
քանի ամանց խնդիրքէն քաջալերեալ,
նաեւ ժողովականաց լոյս տալու յուսով,
խմացական եւ բարոյական դաստիարա-
կութեան վերայ համառոտաբար խօսե-
ցանք : Երբ մեկնեցանք անտի, ընկերու-
թեան առաջնորդող ազգասէրք (զի իրենք
կ'ըսեն թէ ազգասէրք են), « Նաբոլէոնը Բողո-
քականութիւն կը քարոզէ, ուստի այլ եւս
հրաւիրել հարկ չէ » կ'ըսեն, իբր թէ բա-
րոյականութիւնը Բողոքականաց յատկաց-
ուած է, եւ Հայք բաժին չունին անոր մէջ :

Երկամասորաց խումբը երեք ամիսէ ի
վեր կը ճգնէ ընկերութիւնը կանոնաւորել,
բայց ի զուր, զի ամենայն ինչ կանոնաւո-
րող Սուրբ գրքին առաջնորդութիւնը մեր-
ժեց « Աս մեզի ետրամիշ չըլլար » ըսելով :

Այս հայրենակից ու ազգակից երի-
տասարդք տեսնելով որ իւրեանց քաղա-
քացի ազգայինք տղիւրութեան խառնին
մէջ կը խորխորեն, ընկերութեան միջո-
ցաւնոցա լոյս տալ կը ճգնէին, եւ լուս կ'ընեն,
բայց կը կարծեն որ առանց Սուրբ գրոց
իրենց բաղձանաց պիտի հասնին : Երի-
տասարդք իրենց աշուները պատմու-
թեանց էջերուն վերայ դարձնելով թող
տեսնեն թէ, քանի քանի հեթանոս
ազգեր իմացականութեան լուսով միջեւ
ամպերը բարձրացան, բայց բարոյակա-
նութենէ զուրկ ըլլալով եւ իրենց լոյսը
Սուրբ գրոց լոյսաբերին մէջ զետեղուած
չըլլալուն, փոքրիկ հոգմով մի յերկիր
տապալեցան, եւ դարձեալ խաւարի մէջ
մնացին :

Մեր հայրենակից երկամասորքք թող
յիշեն թէ մեր նախնիք Սուրբ գրքով կը
պանծային, Սեւտարան ի ձեռքն ունեւով
պատերազմ կ'երթային : Միթէ Լուսաւո-
րիչ, Բարթոլոմէոս եւ այլք առանց
Սուրբ գրոց անմահացան : Եթէ կ'ըսեն
թէ մեր ըսած Սուրբ գրքը Բողոքականի է
եւ կամ աշխարհաբար լեղւով, կը պա-
տասխանեն : Միթէ Բողոքականաց Սուրբ
գրքը նորագիւտ է, միթէ աշխարհաբար
Սուրբ գրքը խաւարեալ մտաց լոյս չի տար :
Եթէ մարդիկ գրաբարը հասկնային ու
կարգային, երանի կու տայի անոնց : Բայց
աւանդ, որ խաւարը մոլեռանդութեան
խաւարովը փարատելու անհնարին ձիգը
կ'ընեն :

Ուշագիր հայեցուածք մ'ալ թող նետեն
ներկայ դարու վերայ, եւ տեսնեն թէ
Սուրբ գրոց լուսով քաղող աղբիւր որպիսի
յառաջադիւրսութիւն կ'ընեն որ քան զոր,
եւ այն աղբիւր որ զուրկ է ոյս լոյսէն իւր
հիմերին կը քայքայուի, եւ վերջապէս
պիտի կործանի : Մեր ազգասէրներն ա-
ռանց հատկապէս թէ Սուրբ գրոց առաջ-
նորդութեան կարօտ են, ազգը լուսաւո-
րելու եղած են. բայց առանց Սուրբ գրոց
օգնութեան ոչ միայն չեն կրնար օգտա-
կար ըլլալ ազգին, այլ կը վախճամ որ
փնտասկար ալ պիտի ըլլան : Ազգասէր
ներ, աղապարհներ, կը պոռան. Բողոքա-
կանները Լուսաւորչական եկեղեցւոյ էա-
կան ճշմարտութիւնները զանց կ'ընեն,
ապա ուրեմն ազգաստեաց են ըսելով
արամբանական ծաղիկի հետեւութիւն-
ներ կը հանեն եւ « Սուրբ գրքը մեզ եա-
րամիշ չըլլար » կ'ըսեն : Եթէ արգարեւ
ազգասէր են, իրենց ազգակիցները Աւե-
տարանի լուսովը լուսաւորել ջանալու են :
Հայ ազգ, որ հին դարերու մէջ Լուսա-
ւորչական սուրբ ու ճշմարիտ կրօնքով
գովելի եղած է իր այժմ թափառական
ժողովուրդի մէջ մասը հարստահարու-
թեանց ենթակայ եղած կը հեծէ, մէկ
մասը աղքատութեան ճիւղաններուն մէջ
կը տանջուի, մէկ մասն ալ վայրահալ
գլխով այնպիսի երկամասորաց կը հե-
տեւի, որք առանց Սուրբ գրոց լոյս կ'ու-
րանեն : Ողորմելի վիճակ մի ունիւ. երկինք
ողորմին քեզ :

Վ. ՆԱՐՈՒՆԵՆ Ս. ՊԱՆՏՈՍՈՒԲՈՒՆԻՑ
Մալաթիա, մայիս 24, 1879

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յունիս 26 րատ Յուն. և յուլիս 8 րատ Լատ., 1879

ፎ ፋ ፡ ፡ ፍ ፍ ፡ ፡ ሀ ሀ

Անցեալ շաբաթ Եգիպտոսի նոր փոփոխութեան վրայ խօսելով ըսինք թէ այս փոփոխութիւնը նոր դուռ կը բանայ Եւրոպացւոց Եգիպտոսի վարչութեան խառնուելու: Կրնայինք նաեւ աւելցնել թէ այս փոփոխութեան արդիւնքը Հէրայնպէս որպէս մայրաքաղաքիա թուրք մամուլը կը կարծէր կամ կ'ուզէր ներկայացնել: Թուրք լրագրոց եւ սրճարաններու մէջ կը խօսուէր որպէս թէ Իսմաիլ փաշայի հրաժարելովն եւ 1875ի հրովարտողին ջնջուելովն Եգիպտոս դարձեալ կը մտնէր Թուրքիոյ ուղղակի վարչութեան ներքեւ: Կարելի է թէ Բ. զուռն ալ այսպէս կը խորհէր: Սակայն ինչ որ ալ ըլլայ ժողովրդեան կարծիքն եւ Բ. զրան խորհուրդը, Եւրոպական տէրութիւնք դիտաւորութիւն չունին հաւանելու այսպիսի կարգադրութեան մը: Բնական է թէ Եւրոպա տեսնելով որ Թուրքիա առ ի չզոյժ դրամայ կ'արգելուի բարեկարգութիւն կատարելէ, չուզեր Եգիպտոսի բարեկարգութիւնն ալ աւելցնել Թուրքիոյ բնակչութեան վրայ: Անգղիա եւ Գաղիա հաւանած չեն այն արտօնութեանց ջնջուելուն որ 1875ի հրովարտակաւ Եգիպտոսի տրուած են փոխառուելու եւ դաշնադրութիւն կնքելու եւ զորոց թիւը բաղնապատկելու համար: Կ'երեւի նաեւ թէ յիշեալ տէրութիւնք Եգիպտոսի նկատմամբ այնպէս կը վարուին որպէս թէ 1875ի հրովարտակը ջնջող հրամանագիրը հրատարակուած չէր: Գաւիթէն զտրնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ մեծ տէրութիւնք տեսակ մը սնանկութեան յանձնաժողով կազմելու վրայ են Եգիպտոսի երեւմուտքը կարգադրելու համար:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատճառի մէջ երթեւեկող շողեւնաւուց
ընկերութեան (շիրքէթի խաբլիյէ) հաշիւ-
ները քննելու եւ ըստ այնմ վարձու սա-
կագին մը պարտատեւելու համար առեւ-
տրական պաշտօնարանին կողմէն իբր երկու
սովի առաջ մասնաւոր յանձնաժողով մը
կազմուած էր : Յիշեալ յանձնաժողովը
Շիրքէթի խաբլիյէի հաշիւները քննելով
այս օրերս իր տեղեկագիրը մատուցած է
առեւտրական դործոց պաշտօնարանին :
Յանձնաժողովը գտած է որ ընկերութիւնը
բաւական ստակ չշահիր որ կարող ըլլայ
ամբողջ շահու բաժին տալ բաժանորդաց
եւ միանգամայն իր շողեւնաւուց նորոգու-
թեան համար հարկաւոր գումարը վար-
դենել : Ուստի կը յանձնարարէ որ Շիր-
քէթի խաբլիյէի շողեւնաւուց վարձն որոշ-
ուի փոխանակ պղինձ դրամի արծաթ-
դրամի հաշուով : Կը թուի թէ յանձն-
աժողովը մեծ խնամ տարած է ընկերու-
թեան բաժանորդաց շահուն , բայց նիւ-
տողութեան առած չէ սա կէտը թէ
բաժանորդք անցելոյն մէջ այնչափ շատ
ստակ չահած են որ այսօր շողեւնաւուց
նորոգութեան ծախքը փոխանակ հաս-
տատուութեան վրայ բռնապալս իրենք կրելու
են : Այն ստակն որ ամէն տարի մէկդի
դրուելու էր հինցած եւ մաշած շողեւնա-
ւուց նորոգութեան համար անցեալ տա-
րիներու մէջ բաժնուած է բաժանորդաց,
ուստի են հիւսիս առ ձեռն պատրաստ
տոակ չկող շողեւնաւուց նորոգութեան
համար , եւ յանձնաժողովը կ'առաջարկէ
տարին 26,000 ոսկի մէկդի դնել յիշեալ
նպասակին համար : Բաժանորդաց բազ-
մաջամ 100ին 6 բաժինը չնուազեցնելու
եւ շողեւնաւուց նորոգութեան համար
վերջիշեալ գումարը ձեռք բերելու հա-
մար է որ յանձնաժողովը կ'առաջարկէ
երթ եւեկութեան վարձն աւելցնել :

մուսա՛ծ է հետեւեալ անձերէ: Շէրիֆ փա-
շա նախագահ պաշտօնէից ժողովը ե-
տարաքին եւ ներքին գործոց պաշտօնեայ,
Խամիլ Էյլիպ փաշա եւ Լեւմոնից պաշտօնեայ,
Մուսթաֆա Ֆէշֆի փաշա Հասարակաց
գործոց պաշտօնեայ, Մահմուտ Պարտի-
փաշա Հասարակաց կրթութեան պաշտօն-
եայ եւ Մուրատ փաշա Թրդարութեան
պաշտօնեայ անուանուած են :

— Իգիպտոսին հախորդ իյտիւն, Իամաիլ փաշա, Նաբոլի գաղաժ է: Իամաիլ փաշայի կանանին (հարեմ) Պալիս գալով էմիրիկեան պիտի բնակիւ: Իամաիլ փաշայի ծախուց համար տարեկան 50,000 լիւրա յատկացուած է, բայց նա յիշեալ գումարին կէտք միայն բնութեան է:

Կ'ըստի նաեւ թէ նախորդ Խըտիւնն
երկու որդւոցը իւրաքանչիւրին 12,000
ռոփի անարեկան թոշակ յատկացուած է :

— Եւրոպայէն լուր կը արուի թէ Բ. դուռն սրաշած է Ալիքիկէի Տրիստայի գաւառին վարչութիւնը միացնել Եզիպտոսի վարչութեան հետ, եւ Ալիքիկէի մէջ Եզիպտոսէն դուրս դառնա՞ծ Օսմանեան երկիրները մէկ ընդարձակ գաւառի վերածել: Բայց այս լուրը պաշտօնապէս հերքուած է:

— Տիգրանակերտէն Լեւանդ Հերաւտի
 զարնուած մահաւաճոր հեռագիր մը կը
 ծանուցանէ թէ բարեկարգութեանց գոր-
 ծադրութեան համար յիշեալ կողմերը
 զրկուած կայսերական գործակատարն
 Ալիէաին պէշ ճեքահակալէ տուած է ազ-
 դեցութեան տէր երեք ֆուրքեր որ հա-
 ռտահարութիւն գործած են :

— Ելեւմտից պաշտօնարարներ դեռ կը
զբաղիլ փոխառութեան համար տյեւեայլ
ծրադիրներով: Բայց կը թուի թէ ամենէն
շահաւոր առաջարկութիւններուն մէջ փո-
խառութեան կարեւոր մասն, այսինքն
պատրաստ ստակի խոստումը կը սպիկեցնէ
Ուստի եւ իւրաքանչիւր առաջարկութիւն
հետզհետէ քննութեան առնուելով կը
մերժուի, եւ նոր առաջարկութիւն մը կը
յաջորդէ անջինին: Ելեւմտից պաշտօնա-
րարներ ջանացած է 5,000,000 ոսկեայ փո-
խառութիւն մ'ընել Ղազարթիոյ դրամա-
տէրներէն զբամակոն անձկութենէ տղա-
տելլու համար մինչեւ որ աւելի մեծ փո-
խառութիւն եւ տեւական կարգադրու-
թիւններ ըլլան: Բայց Ղազարթիոյ երեւելի
զբամատէրք մերժած են ելեւմտից պաշ-
տօնարարին առաջարկութիւնը: Փոխա-
ռութեան համար բանակցութիւնները
մինչեւ ցարդ ժամանակի կ'ընտատ միայն
պատճառած են: Անոնք որ ստակ ունին
փոխ տալու՝ կը տեսնեն որ ելեւմտից
պաշտօնարարն աւելի մեծ կարեւորութիւն
կուտայ ստակ ձեռք բերելու քան որդեկու-
թէ ստակն ինչ բանի պիտի դորձածուի,
ուստի եւ զբամատէրք չեն ուզեր փոխստակ
տալ թութքիոյ: Ելեւմտական կարգադրու-
թեան համար նոր առաջարկութիւնները
հիմա կուգան այնպիսի անձերէ որ
զբամադրուի չունին, եւ սրոց առաջար-
կութիւնները չեն կրնար ընդունելի ըլլալ
զբամատեարց:

— Մահմուտ 'եփախ' փախա որ երեք տարիէ հետէ քըստուած էր ի Բիւսու եւ ի Մեհալլինէ, անցեալ երկուշաբթի որ Պոլիս գարձաւ: Լոնտոն թոյմը լրացիրը կը գտլէ Մահմուտ 'եփախ' փախացի Պոլիս կանչուելը, եւ կը յանձնարարէ կարեւոր պաշտօնի մը գլուխ կարգել ցանի:

— Ըստ Լեւանդ. Հերպոլդի՝ ծերակալու ժողովը, պետական խորհրդից եւ կառավարութեան այլեւայլ պաշտօնառաններու ժողովաց անդամներուն եւ բարձրատախճան պաշտօնակալներուն ամբողջ թիւն է 934: Ասոց 810ը Մաշկմետական են եւ մնացեալ 144ը ոչ Մաշկմետական: Լեւանդ. Հերպոլդը դիտէ թէ այլեւայլ աղքէ պաշտօնակալաց նկատմամբ անհասարակութեան սկզբունքը ցարդ աղէկ աքէինք ունեցած չէ,

արդէ լաւ է անգամ մ'ալ փորձել թէ
հաստատարու թիւնն ինչ արդիւնք պիտի
ունենայ :

— Յուլիա Յ Թումանյանը Աթլենդէն զարնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Յունաստանի սահմանապահ զօրքը կրակ ըրին իբր 500 Թրքաց վրաց որոց մեծագոյն մասը ղինուոր էին, եւ որ Յունաստանի սահմանադըլուն անդնելով յառաջացան մինչեւ Լամիայի կողմն Արմէնիա տիւս կոչուած տեղն ուր ոչխարաց հօտ մը աւար առին եւ երեք հօլիւ գերի տարին։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ Ք

Եգիպտոսի նոր իտալեն Արքահամփայտան զրան քով Եգիպտոսի դործակատարութեան պաշտօնին մէջ հաստատած է։ — Մինչեւ ցարդ 2,077.946 ոսկւոյ թղթամ դրամ այրուած է։ — Անցեալ շարժական կիրակի դիւբր Գուզլունճուզի մէջ Յունեցի, Հայոց եւ Հրէից մէջտեղ մեծ կռիւ մը ծագեցաւ։ Այս կռուոյն մէջ գաւազան, քար եւ դանակ գործածուեցան, պատուհաններու ապակիներ ջախջախուեցան եւ իւր երեսուն կամ քառասուն մարդիկ աւելի կամ նուազ վիրաւորուեցան։ Վիրաւորելոց մէջ էին երկու ոստիկանք։ — Բուսական զօրքը գրեթէ բոլորովին մեկնած են Արեւելեան Բումէլիէն։ — Կ. պոլսոյ ամբուսթանները վերջացած են։ Այս ամբուսթանց յաջողութեամբ եւ քիչ ծախքով շինուին Անգղիացի Պէյքերի իրաւայի ջանից արդիւնքն է։ Բոլոր ամբուսթաններն, որ հինգ կամ վեց ժամու երկայնութիւն ունին, 25,000 ոսկւոյ ծախքով միայն շինուած են։

ԱՐՏԱՔԻՆ, ԼՈՒՐԵՐ

Իտալիոյ ազգային ժողովն մերժած է
ընդունել այն տուրքը զոր պաշտօնեայք
առաջարկած էին զնել աղօրէից վրայ ելեւ-
մտից մէջ հաւաքարակչութիւն գոյացը-
նելու համար: Ասոր վրայ պաշտօնեայք
հրաժարած են :

— Անգլիացիք աւելի յառաջադիմութիւն չեն ընէր Չուլուներուն դէմ պատերազմին մէջ, Չուլուներուն թագաւորը դարձեալ իրաւաք յայտնած է խաղաղութեան համար բանակցութեան մտնելու, բայց Անգլիոյ կառավարութիւնը կը կտաւ իր անոր իրաւաքին անկեղծութեան վրայ : Առաջին անգամ երբ Չուլուներուն թագաւորը խոտադարձ Անգլիոյ բանակը, եւ խաղաղութեան համար բանակցելի, իբրեւ պայման խնդրեց որ նախ քան բանակցութեանց սկսիլն Անգլիական զօրքը քաջաւին Չուլուներուն երկրէն :

— Վերոյի կողմը սահմանադրույ մասին Պուկարիւղ եւ Սերուիւղ միջտեղ ծագած դժուարութիւնը ընծուած է Բուսայ միջոցաւ։ Քանի մը վաշտ Բուսական դուռը մտած են այն տեղին որ վէճի պտուճառ եւ դած էր, եւ հրամայած են Սերուիւղացոյ մեկնիլ անկէ։ Սերուիւղիք բաղըքելով Բուս դուրաց այս ընթացքին դէմ մեկնած են յիշեալ տեղէն։

— Յունաստանի սահմանադրւոյ ուղղութեան խնդիրը իր առջի վիճակին մէջ է։ Բ. դուռը դեռ իր կողմէն գործակա-
տար կարգած չէ Յունաստանի գործա-
կատարաց հետ բանակցելու համար։ Նաեւ
Բ. դուռը չուզեր իր կողմէն գործակա-
տար կարգել մինչեւ որ չհասկնայ թէ
յանձնաժողովը որոշումն ինչ պիտի ըլլայ
եանեղոյի նկատմամբ, Լորա Սալիսուրի
ըսած է թէ Անդլիա պիտի այնչէ Յու-
նաստանի սահմանադրւոյ ուղղութեան
վրայ, իսկոյց այս մասին ինչ կարգադրու-
թիւն որ ըլլայ՝ Թուրքիոյ նպատակաւ ըլ-
լալու է։ Յիշեալ Լորան ըսած է նաեւ որ
թիէ Բ. դուռը կը վաւաքի, ինք պա-
րտաւ է երաշխաւորութիւն ստանալու
Յունաստանին թէ ասպիւսցին մէջ բարե-
կամ պիտի մնայ Թուրքիոյ։

— Պերկինէն յուրիւ 2 թնականաւ
զարնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ
թէ Գերմանիոյ կառավարութիւնն իր հիւ-
սպատան ետ կանչած է Կիպրոսէն, վստիչելի
յիշեալ հիւպատոս Կիպրոսի Անգլիական
կառավարութեան հետ զԺուարութեան
բռնուած էր :

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պուլկարից իշխանն անցեալ շարաթ օր
հաս հասաւ, եւ ուզողիկ կայսերական պա-
լատն երթալով նախ վեհէ. Սուլթանին հետ
իբր կէս ժամ, եւ ապա իբր կէս ժամ ալ
պաշտօնէից եւ սյուց հետ տեսնուեցաւ
եւ իր իշխանութեան հրովարտահն առ-
նելով շոգեհնա դարձաւ, եւ յետոյ ճամ-
բայ ելաւ վառնա երթալու համար :

— Կօրը ի՞նչ է ֆէնտի Արեւելեան Րուսիի զաւառին հասարակաց կրթութեան տեսուչ եւ Վուլգովիչ պէյ յիշեալ գաւառին հասարակաց շինութեան տեսուչ կարգուեցան :

— Վազգրթ լրագրին մէջ հրատարակուած յօդուածի մը պատճառաւ դատ բացուած էր յիշեալ լրագրին արտօնաւէրին դէմ: Պատժական դատարանն, ուր կը տեսնուէր յիշեալ դատը, Վազգրթ լրագրին արտօնատէրն եւ յօդուածագիրը միանգամայն երեքական ամիս բանտարկութեան դատապարտած է:

— Եգիպտոսի նախորդ պաշտօնէից
գլուխ Նուսրար իրաւային Եգիպտոս մտնել
արգելուած է :

— Եղիպատոսի բանակին զորաց թիւը նուազեցրած է: Յիշեալ բանակն այսուհետեւ 12,000 հոգիէ պիտի բաղկանայ, որ առջի բանակին իբր մէկ չորրորդին հաւասար է:

—Կ'ըսուի թէ Տոնտուգոֆ իշխանը յայտարարած է որ Բուսական զօրքը չեն կրնար Պուլխարիա բոլորովին պարպել օգտառու Յին ինչպէս նշանակուած է Պերլինի գաշնադրութեան մէջ :

— Անցեալներն Անդղլոյ ազգայնի ժողովոյ մէջ Հայոց վիճակին վրայ տեղի ունեցած վիճաբանութեանց ատեն Լորա Սալիսպուրի իր ատենարանութեան մէջ քանիցս յայտարարեց թէ՛ Անդղլա պատասխանատու չէ Ասիական թուրքիոյ վատթար վարչութեան համար: Լորա Սալիսպուրիի այս յայտարարութեանց պատասխանած է Լոնտոն թայմս լրագիրը իմբադրական յօդուածով մը յորում կը ցուցնէ թէ Անդղլա մասնաւոր եւ միակ պատասխանատուութիւն ուսանձեանած է թուրքիոյ մէջ բարւոք վարչութեան համար, եւ յայտնադէս կ'աղբարարէ թէ՛ Անդղլոյ պաշտօնեանոց քիչ ատենէն պիտի տեսնենք թէ Անդղլացի ժողովուրդը պիտի սլահանջէ որ թուրքիոյ մէջ բարւոք վարչութեան մը հաստատութեան համար չափ քան ընել պէտք է :

— Անգղիայ ազգային ժողովը ազատու-
կան հռետակութեան անշահներէն մին
Սըր Չարլս Տիլքէ ծանուցած է թէ՛ ազ-
գային ժողովը պիտի առաջարկէ ուղերձ
մը տալ թագուհւոյն խնդրելու համար որ
թուրքիոյ մէջ բարեկարգութիւնները չու-
տով կատարուին եւ ֆուհաստանի սահ-
մանագլխոյ ուղղութեան խնդիրն անյա-
պաղ լուծուի :

ԵԼԵՄԵՆԿԱՆ ԵՒ ՍՈՑԻԱԼԿԱՆ

Յունիս 23 և յուլիս 7, 1879

Գնական	12.31	Բուսմ. երկամ. բամբակ	46
ԳՐԱՄԲ, Փուխ, լիբան 100 էն			
Կենդանի	106 1/2	Բուստի բույս	90
Բուստի բույս	1015	Բուստի բույս	87
Բուստի բույս	205	Բուստի բույս	51
Բուստի բույս	115	Բուստի բույս	109
Բուստի բույս	9 1/2		

Ամերիկայի միտիոնարաց ընկերութեան կողմէն
 Խմբադ իր ճ. Ք. Կրին

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒԳՈՒԼԻՍ

ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ԱՐԱՄԵԱՆ
Զագահագերլար, Յակոբեան իսան, Թիւ 12.